

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДМІНІСТРАТИВНІ
ПОСЛУГИ У СФЕРІ ЮСТИЦІЇ”

Харків
2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ
У СФЕРІ ЮСТИЦІЇ”**

(другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузі знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”)

для студентів I курсу магістратури

Харків
2018

Методичні матеріали до вивчення навчальної дисципліни “Адміністративні послуги у сфері юстиції” (другий (магістерський) рівень вищої освіти галузі знань 08 “Право” спеціальності 081“Право”) для студентів I курсу магістратури / уклад.: І.В. Бойко, О.М. Соловйова, В.А. Сьоміна. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2018. 38 с.

У к л а д а ч і: І. В. Бойко,
 О. М. Соловйова,
 В. А. Сьоміна

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018

ВСТУП

Адміністративні послуги у сфері юстиції – навчальна дисципліна, метою вивчення якої є опанування студентами знань про сутність, зміст, види адміністративних послуг, у тому числі у сфері юстиції, їх особливості, принципи державної політики, і організаційно-правові засади надання адміністративних послуг, вимоги до якості адміністративних послуг, повноваження і відповідальність органів юстиції за порушення вимог законодавства у сфері надання адміністративних послуг.

Як правило, при викладанні використовуються такі форми, як лекції, практичні заняття, індивідуальні і групові консультації, виконання студентами самостійних завдань, участь у науково-дослідницькій роботі.

Завданням навчальної дисципліни «Адміністративні послуги у сфері юстиції» є розгляд актуальних питань інституту адміністративних послуг і напрямів сучасних наукових досліджень у цій сфері, а також процедури надання послуг у сфері юстиції; виявлення прикладних проблем процедури надання адміністративних послуг у сфері юстиції й напрямів подальшого удосконалення законодавства у цій сфері; проведення порівняльно-правового аналізу правових і організаційних засад надання адміністративних послуг в інших країнах, окреслення шляхів оптимізації законодавства; набуття студентами навичок складання документів для звернення за наданням адміністративної послуги, у тому числі в електронному вигляді за допомогою Єдиного державного порталу адміністративних послуг; вивчення критеріїв оцінки якості адміністративних послуг.

При вивченні навчальної дисципліни «Адміністративні послуги у сфері юстиції» у студентів мають бути сформовані такі предметні компетентності, як: знання законодавства України з питань надання адміністративних послуг у сфері юстиції; здатність робити аргументовані висновки при вирішенні практичних завдань із надання адміністративних послуг у сфері юстиції; здатність визначати особливості формування й реалізації принципів державної політики у сфері надання адміністратив-

них послуг; уміння довести те, що органи юстиції є суб'єктами надання адміністративних послуг і звернення, а також чітко вказати їх права й обов'язки; уміння виявляти проблеми в організації діяльності органів юстиції як суб'єктів надання адміністративних послуг і процедури їх надання; уміння застосовувати юридичну техніку при зверненні до органів юстиції для отримання адміністративних послуг, при розгляді конкретної адміністративної справи щодо надання послуги у сфері юстиції, а також у випадках оскарження дій (бездіяльності) під час надання адміністративних послуг; уміння вживати організаційні й комунікативні заходи із взаємодії з суб'єктами звернення або суб'єктами надання адміністративних послуг; здатність самостійно розробляти проекти актів правозастосування при вирішення практичних завдань тощо.

Формування предметних компетентностей навчальної дисципліни має сприяти досягненню результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою другого (магістерського) рівня (професійна компонента).

Зважаючи на кількість нормативно-правових актів, нормами яких регламентуються відносини з надання адміністративних послуг у сфері юстиції, при вивченні навчальної дисципліни “Адміністративні послуги у сфері юстиції” студентам пропонується здійснювати пошук необхідних актів на інтернет-сайтах:

zakon1.rada.gov.ua – Законодавство України;

www.kmu.gov.ua – Єдиний веб-портал органів виконавчої влади;

<https://poslugy.gov.ua> – Єдиний державний портал адміністративних послуг.

Для вивчення навчальної дисципліни рекомендовано таку літературу до усіх тем:

1. Адміністративне право України. Курс лекцій: підручник / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, І.Д. Пастух, В.Д. Сущенко та ін.; за ред. В.В. Коваленка. Київ. 2013. 872 с.

2. Адміністративна процедура: конспект лекцій / І.В. Бойко, О.Т. Зима, О.М. Соловійова; за заг. ред. І.В. Бойко. Харків: Право, 2017. 132 с.

3. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / автор-порядник В. П. Тимошук. Київ: Факт, 2003. 496 с.

4. Адміністративні послуги : стан і перспективи реформування. Збірник матеріалів / В.П. Тимошук, Н.Л. Добрянська, О.В. Курінний, Є.О. Шкільний та ін.; за заг. ред. Тимошука В.П., Курінного О.В. Київ, 2015. 428 с.

5. Коліушко І., Тимошук В. Надання адміністративних послуг важливий напрям демократизації державного управління. Організаційно-правові проблеми розвитку системи надання адміністративних послуг (у співавторстві) // Демократичні засади державного управління та адміністративне право: монографія / кол. авт.: Ю.С. Шемшученко, В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, І.О. Кресіна, В.П. Нагребельний та ін.; за заг. ред. д. ю. н. В.Б. Авер'янова. Київ: Юрид. думка, 2010. С. 178–198.

6. Науково-практичний коментар до Закону України «Про адміністративні послуги» / за заг. ред. В.П. Тимошука. Київ: ФОП Москаленко О.М., 2013. 392 с.

7. Петьовка В.В. Надання адміністративних послуг в Україні : теорія і практика. Київ: Логос, 2014. 214 с.

**ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ,
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**
Денна форма навчання

№ п/ п	Тема	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Організаційно-правові засади надання
адміністративних послуг – 45 годин**

1	Державна політика у сфері надання адміністративних послуг. Законодавство про адміністративні послуги в Україні: характеристика і перспективи розвитку	12	2	2	8
2	Адміністративна послуга: поняття і зміст	12	2	2	8
3	Зарубіжний досвід правового регулювання адміністративних послуг	9	-	-	9
4	Організаційні засади надання адміністративних послуг	12	2	2	8
	Усього:	45	6	6	33

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Процедура надання окремих
адміністративних послуг у сфері юстиції - 30 години**

5	Адміністративні послуги у сфері реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень	13	2	2	9
----------	--	----	---	---	---

6	Адміністративні послуги з проставлення апостилю на офіційних документах. Адміністративні послуги у системі електронного цифрового підпису	11	2	2	9
7	Адміністративні послуги у сфері державного регулювання нотаріальної діяльності	13	2	2	9
8	Адміністративні послуги у сфері реєстрації політичних партій, громадських об'єднань, друкованих засобів інформації, інформаційних агентств та інших об'єднань	14	2	2	10
9	Адміністративні послуги у сфері організації системи підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації арбітражних керуючих	14	2	2	10
10	Адміністративні послуги у сфері державної реєстрації актів цивільного стану.	13	2	2	9
	Усього:	90	12	12	66
	Разом:	135	18	18	96

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Т е м а 1. Державна політика у сфері надання адміністративних послуг. Законодавство про адміністративні послуги в Україні: характеристика і перспективи розвитку

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Теорія «сервісної держави», її сутність й основні характеристики.
2. Принципи державної політики у сфері надання адміністративних послуг.
3. Закон України «Про адміністративні послуги»: загальна характеристика і зміст.
4. Проблеми законодавчого регулювання сфери надання адміністративних послуг.

З а в д а н н я

1. До міськрайонного центру зайнятості звернувся гр. А. для отримання адміністративної послуги щодо набуття статусу безробітного. Перед поданням документів гр. А. поцікавився, де йому ознайомитися з інформаційною й технологічною картою щодо надання зазначеної послуги, оскільки у приміщенні не було облаштовано інформаційних стендів із зразками відповідних документів. Працівник центру повідомив, що отримання статусу безробітного є соціальною послугою і здійснюється за процедурою, передбаченою Законами України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» й «Про зайнятість населення», а отже, на процедуру її надання не поширюється дія Закону України «Про адміністративні послуги».

Проаналізуйте чинне законодавство у сфері надання адміністративних послуг, щодо визначення, правильну чи ні позиції обстоює працівник центру зайнятості.

2. Придбавши нове приміщення у власність, гр. М звернувся до головного управління юстиції в області із заявою про зміну адреси розташування робочого місця (контори) приватного нотаріуса. За результатами перевірки через 20 днів гр. М. отримав акт про відмову сертифікації робочого місця, в якому було зазначено, що його робоче місце не відповідає Положенню про вимоги до робочого місця (контори) приватного нотаріуса та здійснення контролю за організацією нотаріальної діяльності, затвердженого наказом Міністерства юстиції України. Гр. М. вважає, що отримання сертифіката робочого місця належить до адміністративних послуг і така відмова протирічить законодавству.

Проаналізуйте чинне законодавство й дайте відповідь, чи регулюється це питання нормативно-правовими актами у сфері адміністративних послуг.

3. ПП «Техно» звернулося до Національного органу України з акредитації із заявкою про розширення акредитації. На підставі поданих документів Національний орган з акредитації, перевіrivши надану в них інформацію, оцінив компетентність ПП «Техно» щодо провадження вказаної в заявці діяльності з оцінки відповідності та видав атестат про акредитацію.

Проаналізуйте положення ст. 5 Закону України “Про акредитацію органів з оцінки відповідності” і ст. 4 Закону України “Про адміністративні послуги”, визначте, чи належить видача атестата відповідності до адміністративної послуги? Якими актами встановлюється процедура надання тієї чи іншої послуги?

4. Проаналізуйте законодавство у сфері дозвільної системи, зокрема, щодо процедури отримання дозволу на носіння мисливської гладкоствольної зброї.

Посилаючись на відповідні положення нормативно-правових актів, визначте, чи належить видача дозволу на носіння зброї до адміністративної послуги?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х
а к т і в т а л і т е р а т у р и

Положення про дозвільну систему : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/576-92-п>

Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>

Про акредитацію органів з оцінки відповідності : Закон України від 17.05.2001 р. № 2407. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 32. Ст. 170.

Про соціальні послуги : Закон України від 19.06.2003 р. № 966. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 358.

Про затвердження Положення про вимоги до робочого місця (контори) приватного нотаріуса та здійснення контролю за організацією нотаріальної діяльності : наказ Міністерства юстиції України від 23.03.2011 Р. № 888/5. *Офіційний вісник*. 2011. № 25. Ст. 1030.

Соловйова О.М. Принципи надання адміністративних послуг. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2013. Серія «Право». Вип. № 14. С. 87-91.

Соловйова О.Н. Требования к качеству административных услуг. *Legea si Viata*. Republica Moldova, Februarie 2015. С. 95–99.

Тимошук В. Діяльність публічної адміністрації з надання адміністративних послуг // Публічна адміністрація в Україні: становлення та розвиток: монографія / за заг. ред. А.В. Толстоухова, Н. Р. Нижник, Н. Т. Гончарук. Донецьк: Моноліт, 2010. С. 164–186.

Тема 2. Адміністративна послуга: поняття та зміст

Питання для обговорення

1. Поняття «адміністративна послуга»: наукові підходи до вивчення цієї правової категорії, законодавче закріплене визначення.
2. Відмінність публічних послуг від адміністративних послуг.
3. Характерні ознаки адміністративних послуг. Їх види.
4. Платні й безоплатні адміністративні послуги.

Завдання

5. Ухвалою Львівської міської ради затверджено Порядок отримання дозволів на встановлення відкритих літніх майданчиків у м. Львів біля об'єктів ресторанного господарства для проведення підприємницької діяльності (далі – Порядок). Зазначений Порядок передбачав отримання дозволів на встановлення таких майданчиків управлінням архітектури департаменту містобудування на підставі позитивних висновків комісії з видачі дозволів на встановлення відкритих літніх майданчиків, склад якої затверджується ухвалою міської ради.

Згідно з наступними змінами до Порядку проекти майданчика необхідно погоджувати з органами управління історичними пам'ятками, а також встановлювалася заборона на розміщення на таких майданчиках окремих об'єктів (мангалів, дитячих гойдалок, тощо). Один із суб'єктів господарювання, який вже отримав такий дозвіл, вважає, що його права були порушені внесеними до Порядку змінами. Він звернувся для написання адміністративного позову до адвоката, оскільки не міг зрозуміти, якими нормативно-правовими актами слід обґрунтовувати свою позицію – Законом України «Про адміністративні послуги» чи Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»).

Дайте юридичну консультацію суб'єкту господарювання з посиланням на чинне законодавство України.

6. Ознайомтеся зі змістом Законів України “Про соціальні послуги”, “Про адміністративні послуги”, “Про житлово-комунальні послуги” і розпоряджень Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади», «Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні».

Визначте співвідношення понять, які використовуються у названих актах, зокрема: адміністративна послуга, публічна послуга, державна послуга, муніципальна послуга, соціальна послуга та електронна послуга.

7. Готуючи документи на отримання візи для виїзду за кордон, гр. Л. звернувся до Центру надання адміністративних послуг у місті за довідкою про відсутність судимості. Адміністратор Центру пояснив, що видача довідок не є адміністративною послугою, а отже, для отримання такої довідки значить гр. Л. потрібно звернутися безпосередньо до управління внутрішніх справ за місцем реєстрації місця проживання.

Чи правильне роз’яснення дав адміністратор Центру? Чи належить видача довідки про наявність судимості до адміністративних послуг? Яка процедура отримання такої довідки?

8. Фізична особа-підприємець Р. вирішила відкрити магазин безмитної торгівлі. Для цього вона звернулась до відповідного митного органу із заявою й необхідними документами. Через 7 днів гр. Р отримала відповідь за підписом керівника митниці про те, що вирішення питання про надання дозволу на відкриття магазину безмитної торгівлі належить до компетенції Держмитслужби України й Адміністрації Держприкордонслужби України.

Чи має право керівник митниці відмовити в отриманні такого дозволу? Чи можна вважати дозвіл на відкриття магазину безмитної торгівлі адміністративною послугою? Чи будуть адміністративною послугою такі дії, як переоформлення, анулювання або зупинення дії дозволу? Відповідь обґрунтуйте.

9. Відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» публічна інформація у формі відкритих даних (відкриті дані) оприлюднюється для вільного й безоплатного доступу до неї. Відкриті дані дозволені до подальшого їх вільного використання й поширення, тобто будь-яка особа може вільно копіювати, публікувати, поширювати, використовувати, зокрема, й у комерційних цілях, у поєднанні з іншою інформацією або шляхом включення до складу власного продукту з обов'язковим посиланням на джерело їх отримання. Створення й забезпечення функціонування Єдиного державного веб-порталу відкритих даних покладатиметься на Державне агентство з питань електронного урядування.

Чи можна вважати отримання інформації з наборів відкритих даних адміністративною послугою? Чи виступає Державне агентство з питань електронного урядування суб'єктом надання адміністративної послуги, забезпечуючи функціонування Єдиного державного веб-порталу відкритих даних? Відповідь обґрунтуйте.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 р. №1160-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 9. Ст. 79.

Про соціальні послуги : Закон України від 19.06.2003 р. № 966. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 45. Ст. 358.

Про житлово-комунальні послуги : Закон України від 09.11.2017 р. № 2189-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 1. Ст.1.

Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.

Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.02.2006 р. № 90-р. *Офіційний вісник України*. 2006. № 7. Ст. 376.

Про схвалення Концепції розвитку системи електронних

послуг в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.11.2016 р. № 918-р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 99. Ст. 3234.

Про організацію доступу до відомостей персонально-довідкового обліку єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 29.11.2016 р. № 1256. *Офіційний вісник України*. 2017. № 9. Ст. 290.

Про затвердження Порядку подання та розгляду заяв, надання, зупинення дії, анулювання дозволів на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі та форми Заяви на відкриття та експлуатацію магазину безмитної торгівлі : наказ Міністерства фінансів України від 08.06.2012 р. № 692. *Офіційний вісник України*. 2012. № 54. Ст. 2184.

Т е м а 3 . Зарубіжний досвід правового регулювання адміністративних послуг

(для самостійного вивчення)

1. Засади і форми відносин між владою і громадянами в зарубіжних країнах.
2. Зарубіжний досвід організації й правового забезпечення надання публічних послуг громадянам.
3. Система оцінювання роботи урядових органів щодо надання публічних послуг.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / автор-упоряд. В. П. Тимошук. Київ: Факт, 2003. 496 с.

Тимошук В. П., Кірмач А. В. Оцінка якості адміністративних послуг. Київ: Факт, 2005. 88 с.

Т е м а 4. Організаційні засади надання адміністративних послуг

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Суб'єкти надання адміністративної послуги та їх поваження.
2. Документи для отримання адміністративної послуги.
3. Центри надання адміністративних послуг: особливості правового статусу.
4. Правовий статус адміністратора Центру надання адміністративних послуг.
5. Суб'єкти звернення.
6. Строки надання адміністративних послуг.

З а в д а н н я

10. Гр. Б. було замовлено розроблення технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) для ведення особистого селянського господарства, що розташована за межами населених пунктів. Після виготовлення технічної документації гр. Б звернувся до державного кадастрового реєстратора Управління Держгеокадастру в області із заявою про внесення відомостей до Державного земельного кадастру. Державний кадастровий реєстратор відмовив у внесенні відомостей Державного земельного кадастру у зв'язку із встановленими перетинами із земельними ділянками третіх осіб. Через деякий час гр. Б через офіційний сайт Держгеокадастр подала електронну заявку на виправлення технічної помилки за її земельними ділянками.

Чи дозволено звернення за адміністративною послугою в електронному вигляді? Охарактеризуйте порядок надання адміністративної послуги щодо виправлення технічної помилки у відомостях з Державного земельного кадастру. Визначте правові засади її надання.

11. Гр. Б. звернувся до територіального органу Державної міграційної служби України у м. Запоріжжі з вимогою обміняти паспорт громадянина України, у зв'язку з необхідністю усунення розбіжностей у записах прізвища, ім'я та по батькові в паспорті громадянина України та у свідоцтві про народження. Наявність таких розбіжностей позбавляють його можливості оформити закордонний паспорт. Управління ДМС України у м. Запоріжжі відмовило йому в такому обміні, надавши наступні аргументи: відсутні підстави для обміну; неможливо вказати належне прізвище гр. Б, оскільки надане їм свідоцтво про народження, на підтвердження вказаних обставин, складене російською мовою; паспорт громадянина України видавався територіальним органом ДМС не у м. Запоріжжя, а органом ДМС у Запорізькій області; відсутня довідка про помилку внесення відомостей до паспорта громадянина України.

Які повноваження органів ДМС з видачі (обміну) паспорта громадянина України можна віднести до адміністративних послуг? Проконсультуйте гр. Б. щодо способів оскарження відмови органу ДМС. Чи вплине на вирішення справи встановлення факту про те, що помилку допустила службова особа ДМС, але яка вже звільнилася?

12. Начальника департаменту містобудування та земельних відносин міської ради було притягнуто до дисциплінарної відповідальності за незабезпечення діяльності Центру надання адміністративних послуг, зокрема, не забезпечено наявність у Центрі надання адміністративних послуг кваліфікованих спеціалістів зазначеного департаменту.

Чи є в діях начальника департаменту містобудування та земельних відносин міської ради склад дисциплінарного проступку? На кого покладається обов'язок по забезпеченню умов функціонування Центрів надання адміністративних послуг? Чи зміниться ситуація, якщо буде встановлено, що громадяни не зверталися з метою отримання через центр адміністративних послуг у сфері містобудування та земельних відносин та не скаржилися на неможливість отримання таких послуг? Чи встановлюється законодавством обов'язок надавати адміністративні послуги лише через Центри надання таких послуг?

13. ТОВ «Кристал» у січні 2016 року звернулось до Міністерства екології та природних ресурсів України з заявою про отримання ліцензії на поводження з небезпечними відходами до якої були додані підтвердні документи. За наслідками розгляду вказаних документів, Міністерство екології та природних ресурсів України листом від лютого 2016 р., запропонував ТОВ «Кристал» подавати пакет документів після затвердження Кабінетом Міністрів України постанови «Про затвердження ліцензійних умов провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами».

Чи було допущено порушення чинного законодавства у сфері надання адміністративних послуг Міністерством екології та природних ресурсів України? На вашу думку, чи є якісь перспективи у позитивному вирішенні справи, якщо ТОВ «Кристал» оскаржить відмову до суду?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19>

Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. № 302. *Офіційний вісник України*. 2015. № 40. Ст. 1188.

Деякі питання надання Державною службою з питань геодезії, картографії та кадастру та її територіальними органами адміністративних послуг : постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2011 р. № 83. *Офіційний вісник України*. 2011. № 59. Ст. 2374.

Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг : Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 р. № 523. *Офіційний вісник України*. 2014. № 45. Ст. 1193.

Про затвердження Примірного положення про центр надання адміністративних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 20.02.2013 № 118. *Офіційний вісник України*. 2013. № 16. Ст. 557.

Т е м а 5. Адміністративні послуги у сфері реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Суб'єкти, які здійснюють повноваження у сфері державної реєстрації прав.
2. Речові права та їх обтяження, що підлягають державній реєстрації.
3. Державний реєстр речових прав на нерухоме майно.
4. Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.
5. Порядок оскарження рішень, дій або бездіяльності у сфері державної реєстрації прав.

З а в д а н н я

14. Громадянин В. збудував житловий будинок на земельній ділянці, що належала йому на праві приватної власності. Для того, щоб оформити право власності на новозбудований об'єкт, гр. В. 1 жовтня 2017 р. звернувся до державного реєстратора із заявою про проведення реєстрації, до якої додав державний акт про право власності на земельну ділянку і документ, що підтверджував оплату послуг. Державний реєстратор прийняв заяву, проте згодом – 5 жовтня 2017 р. – зупинив її розгляд, повідомивши гр. В. про те, що той має надати документи, що посвідчують введення об'єкта нерухомості в експлуатацію. 5 листопада 2017 р. державний реєстратор, не отримавши від гр. В. необхідних документів, прийняв рішення про відмову в державній реєстрації прав. Громадянин В., вирішив оскаржити рішення державного реєстратора до районного управління Мі-

ністерства юстиції України та подати позов до суду.

З'ясуйте, в якому порядку здійснюється державна реєстрація права власності на об'єкти нерухомого майна та які документи мають бути подані для реєстрації. Чи правомірною є відмова в державній реєстрації? Проаналізуйте порядок адміністративного оскарження рішень державного реєстратора, а також порядок звернення до суду з позовом. В які строки може бути подано скаргу та адміністративний позов? Сформулюйте можливі рішення за результатами оскарження.

15. Громадяни А. і Б. уклали договір купівлі-продажу квартири. Договір посвідчив нотаріус, який роз'яснив покупцеві гр. А., що для реєстрації права власності на придбаний об'єкт нерухомості той повинен звернутися до Центру надання адміністративних послуг із відповідною заявою.

Чи потрібно гр. А. вчиняти рекомендовані нотаріусом дії? Які суб'єкти реєструють право на нерухоме майно. Надайте гр. А. фахову консультацію з цього питання.

16. За гр. Д. рішенням суду було визнано право власності на 1/3 частину квартири в порядку спадкування за законом після смерті батька. Громадянин Д. звернувся до державного реєстратора із заявою про реєстрацію права власності на зазначену частку нерухомого майна. До заяви було додано вищезгадане рішення суду, в якому чітко наведена частина права власності гр. Д. на квартиру, що визначена судом в порядку спадкування. Державний реєстратор відмовив у здійсненні реєстраційної дії, мотивуючи рішення невідповідністю поданих документів вимогам, встановленим законом, зокрема тим, що в судовому рішенні не визначені технічні характеристики об'єкта нерухомості. До того ж, заявник не надав документ, що підтверджує сплату адміністративного збору.

Зробіть юридичний аналіз справи. Чи є підстави для відмови в реєстрації? Запропонуйте способи захисту права гр. Д. на державну реєстрацію.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х

а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51. Ст.553.

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.2015 р. № 1127. *Офіційний вісник України*. 2016. № 2. Ст. 108.

Т е м а 6 . А д м і н і с т р а т и в н і п о с л у г и з п р о с т а в л е н н я а п о с т и л ю н а о ф і ц і я н и х д о к у м е н т а х . А д м і н і с т р а т и в н і п о с л у г и у с ф е р і е л е к т р о н н о г о ц и ф р о в о г о п і д п и с у

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Спеціальний штамп «Apostille».
2. Відмова у проставленні апостилю на документах.
3. Правила проставлення апостилю.
4. Система електронного цифрового підпису.
5. Акредитація засвідчувальних центрів та центрів сертифікації ключів.

З а в д а н н я

17. Юридична особа подала заяву до центрального засвідчувального органу для проведення акредитації. Через місяць їй було видано свідоцтво про акредитацію центру сертифікації ключів. Після цього акредитований центр сертифікації ключів розпочав діяльність з видачі та обслуговування сертифікатів електронних цифрових підписів (ЕЦП) для юридичних та фізичних осіб для здійснення електронного документообігу.

Проаналізуйте чинне законодавство України у сфері електронного цифрового підпис. Визначте, чи мало місце в зазначених випадках надання адміністративних послуг.

18. Центральним засвідчувальним органом було прийня-

ято наказ від 26 квітня 2018 р. "Про скасування акредитації та анулювання свідоцтва про акредитацію центру сертифікації ключів приватного акціонерного товариства "А+" та розміщено на офіційному веб-сайті. Підставою для прийняття наказу стали порушення, зафіксовані в акті перевірки від 16 березня 2018 р., складеному комісією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України. Керівник приватного акціонерного товариства "А+" вважає, що зазначений наказ прийнято з порушенням законодавства, адже на момент його прийняття, термін для усунення порушень, встановлений у приписі від 16 березня 2018 р. не закінчився.

Чи правомірне рішення Центрального засвідчувального органу? Яка процедура скасування акредитації та анулювання свідоцтва? Чи має Міністерство юстиції України контрольні повноваження у сфері акредитації центрів сертифікації ключів?

19. 1 березня фізична особа-підприємець Р. звернулась до Центрального засвідчувального органу з заявою про акредитацію. До заяви були подані такі документи: копія паспорта, копія договору оренди окремого приміщення, копія квитанції про внесення плати за проведення акредитації, позитивний експертний висновок за результатами державної експертизи у сфері криптографічного захисту інформації та окремі регламенти і положення. 20 квітня Р. отримала лист з відмовою в акредитації, у зв'язку з відсутністю спеціального рахунку у банківській установі з коштами у розмірі стократною мінімальною заробітної плати. Р. вважає, що така відмова є незаконною, адже вона вже сплатила необхідні кошти за проведення акредитації та звернулась з позовом до суду про визнання дій протиправними та вимогою повернути кошти за сертифікат, який вона не отримала.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Чи правомірна відмова Центрального засвідчувального органу? Які строки встановлені для надання послуги щодо акредитації центрів сертифікації ключів?

20. Гр. Є. вирішив іммігрувати до Франції з родиною.

Для цього він звернувся до Головного управління юстиції в області з проханням виконати апостиль свідоцтв про народження дітей та свідоцтва про одруження. В проставлянні апостилю гр. Є було відмовлено, у зв'язку з тим, що не вдалося отримати зразки відповідних підписів, відбитків печаток на свідоцтвах про народження, а свідоцтво про шлюб було заламіноване.

Визначте, посилаючись на чинне законодавство, чи правомірною була відмова в проставлянні апостиля з боку органу юстиції? Які існують підстави для проставляння апостиля?

21. Гр. Д. звернулася до міського відділу державної реєстрації актів цивільного стану управління юстиції про реєстрацію народження дитини, народженої в державі Ізраїль. Під час вивчення документів, було встановлено, що справжність підпису перекладача медичної довідки про народження, засвідчена нотаріусом Ізраїлю, печатка і підпис цього нотаріуса, засвідчені апостилем. Відділ реєстрації актів цивільного стану вважає, що цього не достатньо для проведення реєстрації народження дитини, адже на поданому документі відсутній апостиль, що засвідчує печатку і підпис службової особи, яка підписала медичну довідку.

Чи правомірною відмова міського відділу державної реєстрації актів цивільного стану в реєстрації народження дитини? Відповідь обґрунтуйте з посиланням на нормативно-правові акти.

22. Гр. К. вирішив іммігрувати зі своєю родиною до Польщі. Він звернувся до адвоката за роз'ясненням, які документи потребують відповідного засвідчення та проставляння спеціального штампу "Апостиль". Так, його цікавило, чи можливо проставити апостиль на: оригіналі паспортного документу громадянина України та посвідченні водія; оригіналі диплому, про закінченні у 1990 році Талінського державного інституту; на копіях свідоцтва про народження та шлюб; оригіналі трудової книжки .

Дайте консультацію гр. К, посилаючись на відповідні нормативно-правові акти? До яких органів юстиції може звер-

нутись громадянин для проставлення апостиля?

Список нормативно-правових актів
та літератури

Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22.05.2003 р. № 852-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст.276.

Про затвердження Порядку акредитації центру сертифікації ключів: постанова Кабінету Міністрів України від 13.07.2004 р. № 903. *Офіційний вісник України*. 2004. № 28. Т. 1. Ст. 1884.

Про затвердження Положення про центральний засвідчувальний орган: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 р. № 1451. *Офіційний вісник України*. 2004. № 44. Ст. 2893.

Про затвердження Регламенту роботи центрального засвідчувального органу: наказ Міністерства юстиції України від 29.01.2013 № 183/5. *Офіційний вісник України*. 2013. № 10. Ст. 402.

Вимоги до протоколу фіксування часу: наказ Міністерства юстиції України, Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 20.08.2012 р. № 1236/5/453. *Офіційний вісник України*. 2012. № 65. Т. 2. Ст. 2691.

Про приєднання України до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів : Закон України від 10.01.2002 р. № 2933-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 23. Ст. 153.

Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів: Гаазька конференція з міжнародного приватного права від 05.10.1961 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_082

Про затвердження Правил державної реєстрації актів громадянського стану в Україні : наказ Міністерства юстиції України від 18.10.2000 р. № 52/5. *Офіційний вісник України*. 2000. № 42. Ст. 1803.

Про впорядкування відносин з проставлення апостиля

та підготовки документів для їх консульської легалізації : наказ Міністерства юстиції України від 11.11.2015 № 2268/5. *Офіційний вісник України*. 2015. № 90. Ст. 3082.

Т е м а 7. Адміністративні послуги у сфері державного регулювання нотаріальної діяльності

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Державне регулювання нотаріальної діяльності.
2. Порядок отримання свідоцтва на зайняття нотаріальною діяльністю.
3. Проведення іспиту на зайняття нотаріальною діяльністю.
4. Реєстрація приватної нотаріальної діяльності.

З а в д а н н я

23. Громадянин О. у 2014 р. закінчив вищий навчальний заклад і отримав диплом магістра за спеціальністю «правознавство». З 1 вересня 2014 р. він працював помічником судді районного суду. 5 жовтня 2017 р. гр. О. поштою направив до Міністерства юстиції України заяву про видачу йому свідоцтва про зайняття нотаріальною діяльністю. До заяви він додав квитанцію про внесення плати за видачу свідоцтва, копії диплому про повну юридичну освіту, трудової книжки і паспорту. 25 жовтня цього ж року заявник розглянув документи.

Яке рішення має бути прийнято у цій справі. Складіть проект рішення.

24. 30 вересня 2013 р. громадянка Л. отримала свідоцтво на право зайняття нотаріальною діяльністю. З 5 грудня 2013 р. по 5 грудня 2016 р. вона знаходилася у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Із закінченням відпустки гр. Л. вирішила продовжити приватну нотаріальну діяльність.

При якій умові гр. Л. може здійснювати нотаріальну діяльність. Визначте, які дії має вчинити гр. Л. для продовження професійної діяльності.

25. Громадянин Н. отримав свідоцтво про зайняття нотаріальною діяльністю. Маючи намір здійснювати таку діяльність, гр. Н. уклав договір оренди приміщення, придатного для вчинення нотаріальних дій, а також повідомив органи фіскальної служби про свою діяльність.

Чи вправі за таких умов гр. Н. займатися приватною нотаріальною діяльністю? Проаналізуйте законодавство про нотаріат з тим, щоб з'ясувати порядок і умови зайняття такою діяльністю.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст. 383.

Про затвердження Порядку видачі свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю : наказ Міністерства юстиції України від 11.07.2012 р. № 1043/5. *Офіційний вісник України*. 2012. № 54. Ст. 2193.

Про затвердження інформаційних та технологічних карток адміністративних послуг з видачі Міністерством юстиції України свідоцтва (повторного свідоцтва) про право на зайняття нотаріальною діяльністю, а також свідоцтва про право на здійснення діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) : наказ Міністерства юстиції України від 01.04.2013 h/ № 596/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v596-323-13>

Т е м а 8. Адміністративні послуги у сфері реєстрації

політичних партій, громадських об'єднань, друкованих засобів інформації, інформаційних агентств та інших об'єднань

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Державна політика у сфері державної реєстрації.
2. Порядок проведення державної реєстрації політичних партій і громадських об'єднань.
3. Державна реєстрація й перереєстрація друкованого засобу масової інформації.
4. Особливості державної реєстрації інформаційних агентств.

З а в д а н н я

26. Військовослужбовці однієї з військових частин України провели установчий з'їзд і прийняли рішення про створення політичної партії з назвою «Військова партія України». У статуті партії зазначили, що в разі «виникнення критичної ситуації в суспільстві члени політичної партії готові поновити конституційний лад зі зброєю в руках».

Уповноважена політичною партією особа звернулася до Міністерства юстиції України з проханням зареєструвати партію, до заяви були додані протокол установчих зборів і статут.

Яке рішення має прийняти Міністерство юстиції України? Складіть проект такого рішення.

27. Громадянин Німеччини С. звернувся до управління юстиції Міністерства юстиції України в Харківській області із заявою про реєстрацію газети «Життя харківських можновладців», яку він збирається періодично видавати. До заяви він додав копію паспорта громадянина Німеччини.

Через 10 днів гр. С. отримав відповідь про відмову в державній реєстрації друкованого ЗМІ з підстав, що він не є громадянином України і тому не може бути засновком газети. До того ж у рішенні про відмову було зазначено, що існує ризик того, що інформація, розміщена в газеті, буде розцінена як

втручання в особисте та сімейне життя особи.

Чи правомірною такою є відмова. З'ясуйте порядок реєстрації друкованих ЗМІ та підстави для відмови в такій реєстрації.

28. Представники вищих навчальних закладів Харківщини, представляючи на зборах інтереси науково-педагогічних колективів, вирішили об'єднатися і створити громадську спілку «Харківський університетський консорціум». Однією з цілей спільної діяльності було визначено заснування періодичного видання «Наука Харківщини».

Визначте, які документи слід подати для реєстрації такого громадського об'єднання. Яка особа може представляти інтереси спілки у відносинах державної реєстрації? Який документ і в якій формі буде посвідчувати державну реєстрацію громадської спілки?

29. Громадська організація вирішила заснувати газету, яка розповсюджувалася б на території всієї країни. Представник організації звернувся до Міністерства юстиції України із заявою про реєстрацію друкованого засобу масової інформації й додав до неї необхідні документи. Міністерство юстиції України відмовило в реєстрації, мотивувавши це тим, що громадська організація не має статусу юридичної особи.

Чи були підстави для відмови? Які дії слід вчинити, щоб громадська організація без статусу юридичної особи змогла заснувати друковані засоби масової інформації?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. Ст. 1 (з наст. змін. і допов.).

Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 23. Ст. 118 (з наст. змін. і допов.).

Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних

осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31. 2. Ст. 263.

Положення про державну реєстрацію друкованих засобів масової інформації: затв. наказом Мін'юст України від 21.02.2006 р. (у редакції наказу Мінюст України від 23.04.2007 р. *Офіційний вісник України*. 2006. № 9. Ст. 571.

Бойко І. В. Право на свободу об'єднання: сутність, зміст і форми реалізації. *Журнал східноєвропейського права*. 2015. № 13. С. 48–53. URL: <http://easternlaw.com.ua/uk/category/zagalne-administrativne-pravo>

Т е м а 9 . Адміністративні послуги у сфері організації системи підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації арбітражних керуючих

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Порядок складення кваліфікаційного іспиту арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів).
2. Видача й анулювання свідоцтва про право на проведення діяльності арбітражного керуючого.
3. Єдиний реєстр арбітражних керуючих.
4. Контроль за діяльністю арбітражних керуючих.

З а в д а н н я

30. Посилаючись на положення чинних нормативно правових актів дайте відповідь на такі питання :

а) чи є видача свідоцтва (дубліката свідоцтва, переоформлення свідоцтва, анулювання свідоцтва) про право на здійснення діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) адміністративною послугою?

б) можливо або ні без отримання свідоцтва займатися діяльністю арбітражного керуючого?

в) чи правомірне рішення Головного управління юстиції в Харківській області про відмову у видачі свідоцтва про право на здійснення діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) на підставі втрати громадянства України;

г) чи може арбітражний керуючий за власним бажанням припинити діяльність в якості арбітражного керуючого?

31. На засіданні Дисциплінарної комісії арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) прийнято рішення застосувати до гр. котрий має свідоцтво про право на здійснення діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) дисциплінарне стягнення у вигляді попередження з тих підстав, що він не пройшов протягом 2017 року підвищення кваліфікації відповідно до Положення про систему підготовки і перепідготовки осіб, які мають намір здійснювати діяльність арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора), та підвищення кваліфікації і перепідготовки арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів), їх підготовки у справах про банкрутство страхових організацій, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 27.12.2012 р. № 1973/5. Наказом Міністерства юстиції України накладено на арбітражного керуючого дисциплінарне стягнення у вигляді попередження.

Гр. П. оскаржив дії та рішення стосовно застосування до нього дисциплінарного стягнення у вигляді попередження до Дніпропетровського окружного адміністративного суду .

Свої позовні вимоги гр. П мотивував тим, що дисциплінарне стягнення у вигляді попередження за непроходження підвищення кваліфікації є неправомірним, оскільки Порядком контролю за діяльністю арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) затверджене Наказом Міністерства Юстиції від 27.06.2013 р., який прийнятий пізніше Положення про систему підготовки і перепідготовки осіб, які мають намір здійснювати діяльність арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора), та під-

вищення кваліфікації і перепідготовки арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів), їх підготовки у справах про банкрутство страхових організацій, затверджене Наказом Міністерства юстиції від 27.12.2012 р., не передбачена відповідальність арбітражних керуючих за непроходження підвищення кваліфікації, у зв'язку із чим позовні вимоги підлягають задоволенню. Крім цього, обов'язки арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) визначені ст. 98 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», до яких не належить обов'язок підвищення кваліфікації тощо.

Яке рішення має прийняти суд? Свою позицію обґрунтуйте посилаючись на чинні нормативно-правові акти.

32. Гр. В. має свідоцтво про право на здійснення діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) без обмеження строку дії. 12 квітня 2018 року гр. В було призначено на посаду державної служби.

Чи має анулюватися свідоцтво арбітражного керуючого в разі переходу на держслужбу?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом Закон України від 14.05.1992 № 2343-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 31. Ст.440.

Порядок видачі свідоцтва про право на здійснення діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) : наказ Міністерства юстиції України від 14.01.2013 № 93/5. *Офіційний вісник України*. 2013. № 5. Ст. 186.

Про затвердження інформаційних та технологічних карток адміністративної послуги з видачі Міністерством юстиції України свідоцтва (дубліката свідоцтва, переоформлення свідоцтва, анулювання свідоцтва) про право на здійснення діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого са-

нацією, ліквідатора) : наказ Міністерства юстиції України від 07.11.2014 № 1875/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1875323-14>

Про затвердження інформаційних та технологічних карток адміністративних послуг з видачі Міністерством юстиції України свідоцтва (повторного свідоцтва) про право на зайняття нотаріальною діяльністю, а також свідоцтва про право на здійснення діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) : наказ Міністерства юстиції України від 01.04.2013 № 596/5. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v596-323-13>

Т е м а 10. Адміністративні послуги у сфері державної реєстрації актів цивільного стану

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Акти цивільного стану.
2. Порядок проведення державної реєстрації актів цивільного стану.
3. Державна реєстрація окремих актів цивільного стану.

З а в д а н н я

33. Громадянка Р. 15 вересня народила дитину вдома, без допомоги медичних працівників. При цьому вона не перебувала на обліку в медичному закладі у зв'язку з вагітністю. Через місяць гр. Р. вирішила зареєструвати факт народження дитини і звернулася із заявою до відділу державної реєстрації актів цивільного стану.

Визначте, які документи має подати гр. Р. для здійснення державної реєстрації народження. Сформуйте рішення відділу державної реєстрації актів цивільного стану у разі неподання цих документів.

34. Громадянин Н. звернувся до відділу державної реєст-

рації актів цивільного стану із заявою про видачу йому нового свідоцтва про смерть його тітки, додавши до заяви остаточне лікарське свідоцтво, в якому було визначено іншу, ніж у попередньому лікарському свідоцтві, дату смерті. У відділі державної реєстрації актів цивільного стану громадянину Н. було відмовлено у внесенні змін до актових записів і видачі нового свідоцтва про смерть у зв'язку з відсутністю підтвердження того факту, що гр. Н. входить до кола спадкоємців померлої.

Чи правомірною така відмова? Які документи слід надати гр. Н. до відділу державної реєстрації актів цивільного стану для підтвердження його права на звернення щодо внесення змін до актового запису про смерть тітки?

35. У судовому засіданні було розірвано шлюб між гр. Г. та гр. Д. Гр. Г. звернувся до органів юстиції з заявою про реєстрацію розірвання шлюбу та відновлення дошлюбного прізвища, що передбачено ст.113 Сімейного кодексу України. Органом юстиції була зроблена відмітка в паспорті про розірвання шлюбу та поставлено штамп про обмін паспорту. В відновленні дошлюбного прізвища та здійсненні відмітки їй було відмовлено, з посиланням на те, що в рішенні суду відсутня вказівка про вибір прізвища після розірвання шлюбу. Таку відмову гр. Г. вважає безпідставною, такою, що суперечить вимогам ст.113 СК України та має намір її оскаржити.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Визначте, чи були з боку працівників органів юстиції порушено законодавство щодо надання адміністративних послуг у сфері реєстрації актів цивільного стану?

36. До Міністерства юстиції України через його офіційний веб-сайт звернувся гр. І. для реєстрації шлюбу. При зверненні він не вказав електронну і поштову адресу, на яку має бути надіслано відповідь.

Через два місяці від дати звернення гр. І. звернувся зі скаргою до керівника відділу реєстрації актів цивільного стану, в якій повідомлялося, що права гр. І. порушені у зв'язку з не отриманням відповіді на його електронну заяву.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. На підставі яких нормативно-правових актів повинна розглядатися електронна заява гр. І. – Закону України “Про адміністративні послуги” чи Закону України “Про звернення громадян”? Чи мало місце з боку І. порушення законодавства?

37. Громадянин І. звернувся із клопотанням про зміну імені до відділу реєстрації актів цивільного стану за місцем постійного проживання. При зверненні І. пред’явив паспорт та квитанцію про сплату державного мита.

Через чотири місяці від дати звернення І. отримав листа за підписом керівника відділу реєстрації актів цивільного стану, в якому повідомлялося, що заявлене клопотання не розглядалося, оскільки втрачено запис про народження заявника.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Чи порушив у даному випадку представник влади закон? Назвіть та охарактеризуйте стадії провадження з реєстрації зміни імені.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Положення про Міністерство юстиції України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 02.07. 2014 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF>

Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 38. Ст. 509. URL: <http://zakoh2.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>

Порядок розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2007 р. № 915. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/lavvs/show/915-2007-%D0%BF>

5. КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

**Опис навчальної дисципліни та предмета курсу
“Адміністративні послуги у сфері юстиції”**

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань 08 “Право” Напрямок підготовки 081 “Право”	Нормативна	-
Змістових модулів – 2 (для денної форми навчання)	Освітньо-кваліфікаційний рівень: “Магістр”	Рік підготовки:	
Поточний контроль здійснюється у формі індивідуального опитування, вирішення практичних завдань, письмового контролю		2-й	-
Форми самостійної роботи студентів – доопрацювання матеріалів лекцій, підготовка тематичних презентацій, анування статей тощо		Семестр	
Загальна кількість годин - 135		3-й	-
		Лекції	
		18 год.	-
		Практичні	
		18 год.	-
		Лабораторні	
		-	
	Самостійна робота		
	99 год.	-	
	Індивідуальні завдання: –		
	Вид контролю:		
	Поточний модульний контроль, залік за результатами практичних занять	-	

Форми педагогічного контролю і критерії оцінювання

успішності студентів

Поточний контроль знань здійснюється під час проведення практичних занять. Завданням ПК є перевірка розуміння й засвоєння студентами матеріалу навчальної дисципліни, умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити зміст тем і розділів, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктом ПК знань студентів є:

– систематичність і активність роботи на лекціях, практичних заняттях (відвідування відповідних форм навчального процесу, рівень знань, активність при обговоренні питань тем курсу, інші форми роботи);

– виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль знань студентів здійснюється за допомогою традиційних методів усного контролю (індивідуальне опитування, групова робота при вирішенні конкретних завдань, вирішення практичних завдань), письмового контролю (вирішення тестових завдань, написання контрольних робіт), інноваційних методів (підготовка і проведення відеопрезентацій, есе тощо); методів самоконтролю (уміння самостійно оцінювати свої знання, здійснення аналізу відповідей або виступів інших студентів).

Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів: лекції – 10 балів; практичні заняття – 80 балів; виконання завдань індивідуальної роботи студентів – 10 балів. Разом – 100 балів.

Підсумки педагогічного контролю проставляються у відомості за накопичувальним принципом і є підставою для отримання студентом заліку. Якщо студент набрав протягом семестру за підсумками поточного контролю менше половини максимальної оцінки (60%) з навчальної дисципліни, то він залік не отримує. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали: 60 та більше балів – зараховано; менше 60 балів – незараховано.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни “Адміністративні послуги у сфері юстиції”, формуванню у них вмінь і навичок самостійно одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- опрацювання літератури відповідно до тем лекцій;
- підготовка до практичних занять, виконання завдань за темами практичних занять;
- робота в інформаційних мережах;
- складання конспектів за темами, що виносяться на самостійне вивчення.

Під час самостійної роботи студент повинен опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативно-правові акти, практику до тем, що виносяться на практичні заняття.

Індивідуальна робота студентів

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно при консультуванні викладачем. Формами індивідуальних завдань студентів можуть бути:

- доопрацювання матеріалів лекцій;
- анотування прочитаної додаткової літератури з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури;
- конспектування монографічної літератури з тематики навчальної дисципліни;
- підготовка рефератів і їх презентацію на практичних заняттях;
- розкриття змісту термінів, які використовуються при вивченні навчальної дисципліни;
- наукове повідомлення з вузькоспеціальною проблематикою;
- розробка схем, таблиць із тем навчальної дисципліни.

З М І С Т

Вступ.....	3
Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять, самостійної роботи.....	6
Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	8
Тема 1. Державна політика у сфері надання адміністративних послуг. Законодавство про адміністративні послуги в Україні: ха- рактеристика і перспективи розвитку.	8
Тема 2. Адміністративна послуга: поняття і зміст.....	11
Тема 3. Зарубіжний досвід правового регулювання адміністративних послуг.....	14
Тема 4. Організаційні засади надання адміністративних послуг.....	15
Тема 5. Адміністративні послуги у сфері реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.....	18
Тема 6. Адміністративні послуги з проставлення апостилю на офіційних документах. Адміністративні послуги у системі електронного цифрового підпису.....	20
Тема 7. Адміністративні послуги в сфері державного регулювання нотаріальної діяльності.	24
Тема 8. Адміністративні послуги у сфері реєстрації політичних партій, громадських об'єднань, друкованих засобів інформації, інформаційних агентств та інших об'єднань.....	26
Тема 9. Адміністративні послуги у сфері організації системи підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації арбітражних керуючих.	28
Тема 10. Адміністративні послуги у сфері державної реєстрації актів цивільного стану.	31
Контроль знань студентів.....	34

імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ
У СФЕРІ ЮСТИЦІЇ”**

(другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузі знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”)

для студентів I курсу магістратури

**Харків
2018**

Методичні матеріали до вивчення навчальної дисципліни “Адміністративні послуги у сфері юстиції” (другий (магістерський) рівень вищої освіти галузі знань 08 “Право” спеціальності 081“Право”) для студентів I курсу магістратури / уклад.: І.В. Бойко, О.М. Соловйова, В.А. Сьоміна. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2018. 38 с.

У к л а д а ч і: І. В. Бойко,
 О. М. Соловйова,
 В. А. Сьоміна

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018

Навчальне видання

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ
У СФЕРІ ЮСТИЦІЇ”**

(другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузі знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”)

для студентів I курсу магістратури

У к л а д а ч і: І. В. Бойко,
 О. М. Соловйова,
 В. А. Сьоміна

Відповідальний за випуск *В. М. Гаращук*
Редактор *Л. В. Русанова*
Комп’ютерна верстка *А. В. Старжинської*